

Nr 514

Av herrar **Hagberg** och **Svärd**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 159, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m. m.*

Den internationella konkurrenskraft av vars styrka vår sysselsättning och därmed vårt välstånd alltmer beror skapas i arbetslivet, i de många stora och små företagen. Den underbygges av en fortlöpande teknisk och organisatorisk rationalisering på redan existerande arbetsplatser och genom tillkomsten av nya, som i konkurrens förmår draga till sig produktionskrafter och vinna avsättning för sina tillverkningar.

I avgörande grad bestäms alltså vår förmåga att hävda oss i den internationella kampen om full och lönande sysselsättning av vad som kan presteras i det ekonomiska livets många enheter, av de bedömningar som där görs om utsikterna för framtiden och om möjligheterna att motsvara de anspråk denna framtid kan beräknas ställa. Men — både bedömningarnas allmänna inriktning och det faktiska utrymmet för vidareutveckling och effektiviseringar påverkas i bestämmande omfattning av den politik som förs av den allmänna ekonomiska politiken och av skattepolitiken.

De erfarenheter som vunnits under efterkrigstiden bekräftar både positivt och negativt, att en statsfinansiellt underbyggd lågskattepolitik är ett ofrånkomligt led i en progressiv stabiliseringspolitik. Denna befördrar aktiviteten i arbetslivet. Den stärker och sprider sparbenägenheten och ökar därigenom motståndskraften mot inflationsstörningar. I all synnerhet gäller detta en *planerad* lågskattepolitik, som kombinerar en allmän skattesänkingsdrive med successiva reformer på punkter där särskilda skäl talar för sådana.

Den svenska företagsbeskattningen är icke utformad med tillräcklig hänsyn till de förutsättningar under vilka ett näringsliv numera arbetar. Den bör därför reformeras, undan för undan göras samhällsekonomiskt rationellare, mera ägnad att fylla sin uppgift som ett av medlen i en politik för en stark och konkurrenskraftig svensk ekonomi. Detta måste betyda lägre skattesatser och åtgärder för att undanröja att avkastningen på sparmedel direkt placerade i produktivt arbete beskattas två gånger.

Inom sexstatsunionens stora område kommer med all säkerhet företagsbeskattningen att göras alltmer likformig. Att detta kommer att ske genom successiva lättnader står utom allt tvivel, liksom att speciella skattereformer kommer att genomföras i syfte att öka tillflödet av särskilt långfristigt

sparande till kapitalmarknaden. Mot denna bakgrund framstår behovet av en konkurrenskraftig svensk företagsbeskattning som både direkt och trängande. Av betydelse är ej minst att den lockelse att förlägga företag innanför sexstatsunionens murar som redan föreligger självfallet blir än starkare, om en sådan förläggning också medför skattemässiga fördelar.

Både på kort sikt — för att övervinna den efter konjunkturdämpningen kvarstående arbetslösheten — och på längre — för att vårt land utan störningar skall kunna växa in i en internationell konkurrensökonomi — är en omfattande investeringsverksamhet nödvändig. Därvid är att märka att investeringar numera tar lång tid i anspråk innan de mognar ut i produktion och avsättning. Att redan nu ge besked om successiva sänkningar i företagsbeskattningen måste därför ge betydande resultat.

Den svenska kapitalmarknadens otillräcklighet ställer det ekonomiska livet och den ekonomiska politiken inför deras kanske svåraste problem. Dessa låter sig icke lösas genom regleringar och prioriteringar, endast genom begränsningar i den offentliga sektorns anspråk och genom samordnade åtgärder som kan öka tillflödet av nysparande till denna marknad. Till sådana nödvändiga åtgärder hör en reformerad och rationaliserad företagsbeskattning.

En hög företagsbeskattning ställer mycket höga krav på avkastning i de nya företag, som för sin kapitalförsörjning är tvungna att konkurrera om de knappa sparmedlen. Den motverkar alltså nyföretagssamheten och rörligheten i det ekonomiska livet. Den internationella konkurrenssituation vi har att räkna med fordrar smidighet och vitalitet i näringslivet och därmed i själva verket en ny och mera fördomsfri syn på företagsbeskattningen.

I proposition nr 159 föreslås, att den s. k. extra bolagsskatten skall borttagas från och med den 1 januari 1960. Skattesatserna skulle därmed bli 40 % för aktiebolag och 32 % för i huvudsak ekonomiska föreningar eller desamma som fastställdes av 1947 års riksdag efter att dessförinnan ha utgjort 32 % för såväl aktiebolag som ekonomiska föreningar.

Vid behandlingen av frågan om företagsbeskattningen vid 1947 års riksdag restes ganska allmänt invändningar mot skattehöjningen för aktiebolagens del. Från departementschefens sida liksom av riksdagsmajoriteten och majoriteten inom den utredning som förberett frågan anfördes emellertid, att den föreslagna höjningen syntes kunna genomföras utan alltför menliga verkningar på grund av den rätt till fri avskrivning beträffande maskiner och inventarier och till fri varulagervärdering som då fanns i vårt land. Under hand har emellertid rätten till fri avskrivning helt avskaffats, samtidigt som sådana bestämmelser för varulagervärderingen genomförts att varulagren i stor utsträckning måst skrivas upp. Även bortsett från den av oss ovan berörda omständigheten att konkurrensförhållandena gentemot utlandet i hög grad skärpts, borde konsekvensen av 1947 års ställ-

ningstagande vara att man för aktiebolagens del snarast sänker skattesatsen till 32 %.

Genom en sådan åtgärd skulle man även avlägsna den olikhet som råder i beskattningen mellan å ena sidan aktiebolag och å andra sidan ekonomiska föreningar. Det är icke rimligt att man genom sådana olikartade skattesatser påverkar valet av företagsform respektive konkurrensmöjligheterna mellan två skilda företagsformer av i princip samma inriktning. I sådant avseende bör skattebestämmelserna vara "neutrala".

Vi förordar, att skattesatsen för aktiebolag och ekonomiska föreningar fastställs till 32 % fr. o. m. inkomståret 1961. För att denna skattesänkning skall få gynnsammast möjliga verkningar bör riksdagen redan i år göra ett uttalande härom.

Schematiskt räknat måste naturligtvis en sänkning av företagsbeskattningen medföra minskade inkomster för statsverkets del. Att beräkna storleken härav stöter på stora svårigheter, då säkra hållpunkter saknas även för tämligen grova överslagsbedömningar. Därtill kommer emellertid den avgörande omständigheten att en successivt sänkt skatteprocent, särskilt i fråga om företagsskatterna, tämligen snabbt torde öka skatteunderlaget, dels därför att aktiviteten i näringslivet därigenom stimuleras, dels därför att benägenheten att framtaga vinst till beskattning samtidigt stiger. Övervägande skäl synes oss därför tala för att en planerad skattesänkning av detta slag snabbt betalar sig även ur den begränsade statsfinansiella synpunkten. För säkerhets skull kalkylerar vi emellertid med ett visst inkomstbortfall av övergångsnatur. Vid bifall till vårt förslag om fastställande av skatteprocenten för bolag och ekonomiska föreningar till 32 från och med inkomståret 1961 torde detta övergångsbortfall av inkomster för statens del ej behöva befaras bli större än 50 miljoner kronor för budgetåret 1960/61. Den samhällsekonomiska effekten är så stor, att vi anser det ur allmän synpunkt berättigat att godtaga detta inkomstbortfall, vilket då självfallet måste kompenseras genom begränsningar i de statliga utgifterna.

Den gällande företagsbeskattningen är särskilt hård av den anledningen att ett aktiebolags eller en ekonomisk förenings vinst först beskattas inom företaget och därefter, i den mån återstående vinst utdelas eller blir föremål för utskiftning, beskattas på nytt hos den som lyfter utdelning. Denna form av dubbelbeskattning har förekommit i vårt land sedan 1902 beträffande statsskatten och sedan 1919 beträffande kommunalskatten. Till en början var emellertid skattetrycket mycket lågt, samtidigt som bolagen hade rätt att göra avdrag i deklarationen för utdelningar upp till ett belopp motsvarande 6 % av aktiekapitalet.

Inom en del andra länder, t. ex. Västtyskland och England, har under senare år åtgärder vidtagits för att lätta skatten på sådan vinst som ut-

delas. Såsom vi ovan anført torde en fortsättning på denna väg vara att vänta. Väsentligen har åtgärder motiverats av en önskan att få till stånd ett ökat sparande och en spridning av sparandet.

Genom de förutnämnda ändringarna i vårt land av avskrivnings- och varulagervärderingsbestämmelserna har företagens möjligheter till självfinansiering minskats. Det nyligen fattade beslutet om en obligatorisk tilläggspensionering kommer att verka i samma riktning. Näringslivets möjligheter att få lån har under de senaste åren varit mycket snäva, och detta tillstånd kan beräknas komma att bestå under lång tid framöver. Behovet av nytt kapital inom företagen kan därför många gånger icke täckas på annat sätt än genom nyemission av aktier. Med rådande höga skattetryck krävs emellertid — för att emissionen omedelbart skall ge skälig avkastning — att investeringen före skatt avkastar ca 15 %. Mot detta skall vägas att finansiering genom fondering av vinstmedel kan ge aktieägaren full kompensation för utebliven höjning av utdelningen i form av värdestegring på aktieinnehavet, för vilken han har stora möjligheter att undgå beskattning. Det är särskilt yngre framåtgående bolag som genom denna skillnad vid olika sätt att finansiera investeringar blir hämmade i sin utveckling. En lättnad i beskattningen på utdelade vinster är därför angelägen.

Såsom motivering för dubbelbeskattningen av bolagsvinster har anförts, dels att bolagsformen ger den mindre kapitalägaren möjligheter att komma i åtnjutande av storföretagens speciella vinstmöjligheter, dels att aktieägaren enligt aktiebolagslagen blott har ett begränsat ansvar i det han inte ansvarar för — och riskerar att förlora — mer än det belopp han satsat i företaget. Vi kan inte acceptera någon av dessa motiveringar. Enligt vår mening är tiden nu inne för att ompröva hela företagsbeskattningen, därmed också dubbelbeskattningen.

Vi återoppar det anförda och hemställer,

att riksdagen måtte

1) uttala, att skattesatsen för aktiebolag och ekonomiska föreningar vid den statliga beskattningen från och med inkomståret 1961 skall vara 32 %;

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda frågan om samt framlägga förslag till sådana skattebestämmelser för aktiebolag och ekonomiska föreningar att dubbelbeskattningen undanröjes.

Stockholm den 25 maj 1959

Erik Hagberg

G. Svärd